

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Operation Research) เพื่อศึกษาหาวิธีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ตัวแปรที่เป็นกิจกรรมแทรกแซง คือ

- 1) การฝึกอบรมคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) การฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

3.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ผลที่เกิดขึ้นกับคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อันเกิดจากการจัดกิจกรรมแทรกแซง ประกอบด้วย

- 1) มีความรู้ความเข้าใจในโครงสร้าง และบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) มีความรู้ความเข้าใจในการกิจหน้าที่ของตนเอง
- 3) มีความรู้ในเรื่องของการวางแผนและการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
- 4) ความสามารถจัดทำแผนพัฒนาตำบลได้ โดยถูกต้องตามหลักของการวางแผน
- 5) แผนพัฒนาตำบลที่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำขึ้น ได้รับความเห็นชอบและอนุมัติจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1.3 ตัวแปรควบคุม ประกอบด้วยตัวแปรที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) การศึกษา
- 4) อาชีพ
- 5) ตำแหน่งทางสังคม

- 6) ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล
- 7) การได้รับการฝึกอบรมหรือสัมมนาเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

3.2 กิจกรรมแทรกแซง มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ฝึกอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ในด้าน โครงสร้างและบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการวางแผน พัฒนาและด้านการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ดำเนินการฝึกอบรมจำนวน 2 วัน ระหว่างวันที่ 28 – 29 มีนาคม 2541 ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

3.2.2 ฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ให้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลดำเนินการฝึกจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยมีแนวทางดำเนินการดังนี้

(1) จัดทำคู่มือการฝึกจัดทำแผนพัฒนาตำบลให้คณะกรรมการบริหารใช้เป็นคู่มือ แนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยกำหนดช่วงระยะเวลาและภารกิจปฏิบัติในแต่ละ ช่วงเวลาไว้ให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2541 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ดังนี้

เดือนที่หนึ่ง วันที่ 1 ถึง 30 เมษายน 2541 ประชาสัมพันธ์การจัดทำแผนให้ ราษฎรในตำบลหมู่บ้านได้ทราบและรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการต่างๆเพื่อใช้ประโยชน์ใน การวางแผน พัฒนาตำบล

เดือนที่สอง วันที่ 1 ถึง 31 พฤษภาคม 2541 ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ในส่วนที่ 1 สภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล และส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาขององค์การ บริหารส่วนตำบล

เดือนที่สาม วันที่ 1 ถึง 30 มิถุนายน 2541 ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ในส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนา โครงการ งาน และการเสนอร่างแผนพัฒนาตำบลให้สภา องค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(2) ออกนิเทศติดตามผลการฝึกปฏิบัติ การจัดทำแผนอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง ทุกระยะตลอดระยะเวลาการจัดทำแผน

3.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบดำเนินการ โดยจะพิจารณาจากการวิเคราะห์เชิงระบบ (System Analysis) และ รูปแบบจำลองเชิงระบบ (System Model) ในการหาวิธีการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ปัจจัยนำเข้า (Input)

3.3.2 กระบวนการดำเนินการ (Process)

3.3.3 ผลงาน (Output)

3.3.4 ผลลัพธ์ (Effect)

3.3.5 ผลกระทบ (Impact)

ดังนั้น จึงได้ทำการประเมินผลความสำเร็จของงาน ตามรูปแบบจำลองเชิงระบบ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4 และมีตัวชี้วัดความสำเร็จด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

Input	Process	Output	Effect	Impact
1. ทรัพยากรบุคคล 2. หลักสูตรการอบรม 3. คู่มือเอกสารวัสดุ 4. งบประมาณ	1. ดำเนินการฝึกอบรม 2. ดำเนินการฝึกปฏิบัติการ จัดทำแผนพัฒนาตำบล 3. นิเทศติดตามการฝึกจัดทำ แผน	1. คณะกรรมการบริหาร อบต. 56 คน เข้าฝึกอบรม 1 ครั้ง 2. คณะกรรมการบริหาร อบต. จัดทำแผนพัฒนาตำบล 5 ปี และแผนประจำปี อย่างละ 1 ชุด 3. จำนวนครั้งในการออกนิเทศ ติดตามผลการฝึกจัดทำแผน พัฒนาตำบล	1. คณะกรรมการบริหาร อบต. มีความรู้ความเข้าใจ ในโครงสร้างบทบาท อำนาจหน้าที่ของ อบต. และการวางแผนพัฒนา ตำบล 2. คณะกรรมการบริหาร อบต. จัดทำแผนพัฒนา ตำบลได้ถูกต้องตาม หลักของการวางแผน	มีแผนพัฒนาตำบลที่สอดคล้อง กับสภาพปัญหา และความต้องการของ ประชาชนในตำบล

แผนภูมิที่ 4: แสดงกระบวนการประเมินตามตัวชี้วัดต่าง ๆ

1. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicators)

สิ่งที่ต้องการประเมิน (Evaluation)	ตัวชี้วัด (Indicators)
1. ทรัพยากรมนุษย์ - ผู้เข้าอบรม - วิทยากร 2. หลักสูตรการฝึกอบรม 3. วัสดุอุปกรณ์/คู่มือการฝึกอบรม 4. งบประมาณ	- ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาอยู่ร่วมการฝึกอบรมสัมมนาตลอดหลักสูตร - วิทยากรมีความรู้ มีทักษะ - ความเพียงพอในงบประมาณดำเนินการ - ความเหมาะสมในหลักสูตร การฝึกอบรม

2. ตัวชี้วัดกระบวนการดำเนินการ (Process Indicators)

สิ่งที่ต้องการประเมิน (Evaluation)	ตัวชี้วัด (Indicators)
1. การฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ 2. การฝึกอบรมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาตำบล 3. การนิเทศติดตามงาน	- ความเหมาะสมในหลักสูตรและแนวทางการฝึกอบรม - วิธีฝึกปฏิบัติเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด - มีการนิเทศติดตามการฝึกจัดทำแผนพัฒนาตำบล

3. ตัวชี้วัดผลงาน (Output Indicators)

สิ่งที่ต้องการประเมิน (Evaluation)	ตัวชี้วัด (Indicators)
1. ผลการจัดการฝึกอบรมคณะกรรมการ บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	- จำนวนผู้ได้รับการฝึกอบรม - การดำเนินการฝึกอบรมมีความเรียบร้อย ตามวัตถุประสงค์
2. ผลการฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนา ตำบล	- จำนวนผู้ร่วมฝึกปฏิบัติการจัดทำแผน พัฒนาตำบลและความก้าวหน้าในการจัด ทำแผน

4. ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Effect Indicators)

สิ่งที่ต้องการประเมิน (Evaluation)	ตัวชี้วัด (Indicators)
ศักยภาพของคณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลในการ จัดทำแผนพัฒนาตำบล	- มีความรู้ ความเข้าใจในโครงสร้าง และบทบาทอำนาจหน้าที่ของ อบต. - มีความรู้ความเข้าใจในภารกิจหน้าที่ของตน - มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการวางแผน - มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาตำบล - มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - จัดทำแผนพัฒนาตำบลได้สำเร็จ และถูกต้องตามหลักการของการวางแผน - มีประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน - แผนพัฒนาตำบลได้รับความเห็นชอบ และการอนุมัติจากสภา อบต.

5. ตัวชี้วัดผลกระทบ (Impact Indicators)

สิ่งที่ต้องการประเมิน (Evaluation)	ตัวชี้วัด (Indicators)
แผนพัฒนาตำบลมีทิศทางพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของประชาชน	- แผนพัฒนาตำบลได้รับความเห็นชอบและอนุมัติจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

3.4 การออกแบบงานวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

3.4.1 ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร่วมโครงการวิจัยได้กำหนดวิธีการไว้ดังนี้

- 1) คัดเลือกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ของอำเภอเมืองขอนแก่น ที่มีพื้นที่อยู่นอกเขต และไม่ติดต่อกับเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล
- 2) สอบถามข้อมูลจากคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและองค์ประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
- 3) กำหนดหลักสูตร หัวข้อ และแนวทางการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) คัดเลือกและแต่งตั้งวิทยากร

3.4.2 ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการกิจกรรมแทรกแซง (Intervention)

- 1) วางแผนประสานงาน ในการดำเนินการฝึกอบรมคณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ประสานกับอำเภอท้องที่ และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ท้องที่เพื่อดำเนินการตามกิจกรรมแทรกแซง
- 3) ดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตร หัวข้อ และแนวทางที่กำหนด

- 4) ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนพัฒนาตำบล ด้วยการเสนอข้อมูลปัญหา และความต้องการต่อคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
- 5) ดำเนินการฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
- 6) นิเทศติดตามการฝึกจัดทำแผนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

3.4.3 ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ตรวจสอบประเมินผล

(1) การวิเคราะห์และประเมินผลการฝึกอบรม เก็บข้อมูลโดยการทดสอบตามแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ประกอบด้วยข้อมูลต่อไปนี้

- 1) ความรู้ความเข้าใจ ในด้านโครงสร้างบทบาทอำนาจ และหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ความรู้ ความเข้าใจในการวางแผน
- 3) ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

(2) การวิเคราะห์และประเมินผลแผนพัฒนาตำบล เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ดังนี้

- 1) สัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล
- 2) สัมภาษณ์สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ และอนุมัติแผนพัฒนาตำบล
- 3) ค้นหาองค์ประกอบ ที่เหมาะสม ในการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

3.5 แหล่งข้อมูล

ผู้ดำเนินการวิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูล จากแหล่งข้อมูล ดังนี้

3.5.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลพื้นฐาน จากคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยให้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

3.5.2 ข้อมูลทุติยภูมิ จากการศึกษาจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ รายงานวิจัย บทความ สถิติข้อมูล เพื่อให้ประกอบในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

3.6 กลุ่มตัวอย่าง

3.6.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล สุ่มแบบเจาะจง จากองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ในพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีพื้นที่อยู่นอกเขตและไม่ติดต่อกับเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ดังนี้

1) อบต. สวะถี	จำนวน 7 คน
2) อบต. แดงใหญ่	จำนวน 7 คน
3) อบต. บ้านทุ่ม	จำนวน 7 คน
4) อบต. บึงเนียม	จำนวน 7 คน
5) อบต. หนองคู	จำนวน 7 คน
6) อบต. โคกสี	จำนวน 7 คน
7) อบต. ลำราญ	จำนวน 7 คน
8) อบต. โนนท่อน	จำนวน 7 คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 56 คน

3.6.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะเป็นฝ่ายตรวจสอบ วิเคราะห์ประเมินผลแผนพัฒนาตำบล ศึกษาจากประชากรทั้งหมด ที่ได้ร่วมประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผนพัฒนาตำบล ดังนี้

1) อบต. สวะถี	จำนวน 39 คน
2) อบต. แดงใหญ่	จำนวน 18 คน
3) อบต. บ้านทุ่ม	จำนวน 20 คน
4) อบต. บึงเนียม	จำนวน 16 คน
5) อบต. โคกสี	จำนวน 21 คน
6) อบต. หนองคู	จำนวน 25 คน
7) อบต. ลำราญ	จำนวน 27 คน
8) อบต. โนนท่อน	จำนวน 16 คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 182 คน

3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบทดสอบ จากคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จัดเก็บข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนแรก เก็บข้อมูลจากคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในตำบลดำเนินการทดลอง จำนวน 8 แห่ง โดยการใช้แบบสอบถาม มีข้อมูลสามส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ส่วนที่ 3 องค์ประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ขั้นตอนที่สอง เก็บข้อมูลก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านโครงสร้างและบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

ขั้นตอนที่สาม เก็บข้อมูลหลังการดำเนินกิจกรรมแทรกแซงจากคณะกรรมการบริหาร อบต. โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ มีข้อมูลสามส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาในการจัดทำแผน ส่วนที่ 3 องค์ประกอบในการจัดทำแผน และเก็บข้อมูลจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผนพัฒนาตำบล โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ มีข้อมูล 6 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ส่วนที่ 2 ด้านภาพรวมของแผน ส่วนที่ 3 ด้านโครงการพัฒนา ส่วนที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนที่ 5 ด้านการประสานงาน ส่วนที่ 6 ด้านการปฏิบัติจัดทำแผนของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามกระบวนการ และวิธีการที่ได้กำหนดไว้ทางสถิติ ดังนี้

3.8.1 การบรรณาณิกรณ์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบแบบสอบถาม แบบทดสอบ และแบบสัมภาษณ์ทุกฉบับ เพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องในการให้คะแนนรหัส ลงหมายเลขประจำแบบสอบถามในแต่ละชนิด แล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาถ่ายข้อมูลลงในรหัส (Data coding form หรือ Coding Sheet)

3.8.2 ถ่ายข้อมูลลงในระบบประมวลข้อมูล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรม
สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Packages for Social Sciences) ใช้คำสั่ง Frequencies
ในลักษณะ Statistics All วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลผู้วิจัย
เปรียบเทียบโดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่า t-test และค่าไคสแควร์